

Pneumokockvaccination

Vacciner

Det finns två olika vacciner, Pneumovax® och Prevenar13®, som har effekt mot pneumokocker och kan ges till vuxna. De är uppbyggda enligt olika principer.

Pneumovax® är ett polysackaridvaccin som innehåller ytstrukturer från 23 olika pneumokocktyper. Skyddseffekten minskar efter något år. Skall inte ges till barn under två år. Upprepade doser kan leda till sämre antikroppssvar och revaccination rekommenderas därför sällan (i så fall tidigast efter fem år).

Prevenar13® är ett konjugerat vaccin som innehåller ytstrukturer mot 13 olika pneumokocktyper. Det ger sannolikt ett betydligt längre skydd än Pneumovax®. Ingår i barnvaccinationsprogrammet och är godkänt även för vuxna.

Kostnad

I Kronoberg är Pneumovax® kostnadsfri för patienter som ingår i riskgrupperna nedan. Vissa grupper med mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom och som sköts i specialistvården vaccineras med både Prevenar13® och Pneumovax®. Här står respektive klinik för kostnaden. Övriga patienter får stå för kostnaden för Prevenar13® själva. Observera att Prevenar13® ingår i läkemedelsförmånen och subventioneras för patienter med nedsatt immunförsvar samt till patienter över 65 år med svåra kroniska sjukdomar, var god se FASS.se.

Biverkningar

Lokala reaktioner på injektionsstället är relativt vanligt förekommande hos båda vaccinerna. Ibland kan feber, utslag, huvudvärk och mag-tarm symptom förekomma.

Vilka bör vaccineras

Följande riskgrupper rekommenderas vaccination enligt Folkhälsomyndigheten:

1. Personer som saknar mjälte (inklusive bristande mjältfunktion)
2. Personer med Cochleaimplantat
3. Tillstånd med kraftigt nedsatt immunförsvar, exempelvis stamcellstransplantation, hematologisk cancer, cytostatika, TNF-alfa behandling, organtransplantation mm.
4. Likvorläckage efter operation eller trauma
5. Cystisk fibros
6. Kronisk hjärtsjukdom
7. Kronisk lungsjukdom såsom KOL och svår astma
8. Tillstånd med nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft som extrem fetma, neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder
9. Kronisk lever- eller njursvikt
10. Diabetes mellitus
11. Personer med alkohol- eller drogmissbruk
12. Rökare
13. Svetsare
14. Personer som är 65 år eller äldre

Vilket vaccin

Patienter ur grupperna 1-5 ovan ges både Prevenar13® och Pneumovax® enligt schema nedan. Detta sköts inom specialistvården, remiss till Infektionskliniken vid behov.

Gällande patienter som ingår i riskgrupperna 6-13 rekommenderas i normalfallet enbart Pneumovax®.

Personer över 65 år utan riskfaktorer rekommenderas Pneumovax®.

Har patienten flera riskfaktorer ur riskgrupp 6-13 och framför allt om patienten bedöms vara allvarligt sjuk i dessa kan man överväga att ge båda vaccinerna, se schema nedan. Patienten måste då informeras om kostnaden för Prevenar13® alternativt att man förskriver vaccinet på recept till de grupper som Prevenar13® subventioneras för inom läkemedelsförmånen, se FASS.se.

Smittskyddsenheten

Centrallasarettet, 351 85 Växjö. ☎0470-588278

Vaccinationsschema

Till patienter som rekommenderas båda vaccinerna enligt ovan

Först en dos Prevenar13® följt av en dos Pneumovax® tidigast efter 8 veckor. Pneumovax® kan upprepas en gång efter minst fem år efter den första dosen.

Till person tidigare vaccinerad med en dos Pneumovax® ges en dos Prevenar13® tidigast ett år efter senaste dosen Pneumovax®. Pneumovax® kan upprepas en gång när det gått minst fem år sedan föregående dos Pneumovax®.

Har patienten tidigare fått flera doser Pneumovax® så ges enbart en dos Prevenar13® tidigast ett år efter senaste dosen Pneumovax®.

Efter stamcellstransplantation ges vaccinerna enligt ett särskilt schema.

Till patienter som rekommenderas Pneumovax®

Patienter som enbart vaccineras med Pneumovax® behöver i de allra flesta fall inte revaccineras. Om revaccination ändå övervägs ska det ha gått mer än fem år sedan första dosen. Det finns inget vetenskapligt underlag för att ge mer än två doser Pneumovax®.

Christian Blomkvist
Smittskyddsläkare